

ROMÁN

KIOKAN

JAROSLAVA ČERNÁ

DVĚ MARKÉTY

NENÁVIST A LÁSKA

JANA JINDŘICHA LUCEMBURSKÉHO

edice
KLOKAN

Copyright © Jaroslava Černá, 2022

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Jaroslava Černá, 2022

Redakční úprava Drahomíra Smutná

Grafická úprava obálky Tomáš Řízek

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokan, 2022

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7633-866-1

ČÁST PRVNÍ

NENÁVIDĚNÁ
MARKÉTA
TYROLSKÁ

KAPITOLA 1

TYROLSKO, KONEC LÉTA ROKU 1327

Jen se podívejte, mladá dámo, jak se nám dnes podařilo „zaplést vám vlasy. Moc vám to sluší,“ snažila se komorná Hildegarda potěšit svoji zamračenou velitelku. Jenže se jí to nepovedlo. Nezdálo se, že by desetiletou dívku zajímaly její tuhé nezkrotné kudrny, ať už upravené do jakéhokoliv účesu. Dokonce to vypadalo, že ji ani nezajímá, co má na sobě. Seděla u okna ve své růžové komnatě, hleděla ven a komorná věděla, že se jako vždy snaží ovládat svůj vztek a zlobu na celý svět.

„Ubohé dítě,“ šeptla druhá komorná Berta zklamaně Hildě. „Můžeš se snažit, jak chceš, ale účesem nespravíme, co příroda pokazila.“ Komorná Berta měla v očích lítost a soucit s dívkou, kterou právě poznala coby její nová služebná, protože ty se u ní střídaly jako proměnlivé počasí. Berta věděla, že se o mladinkě tyrolské vévodkyni říká, že není zrovna pohledná. Byla známá jako ošklivá vévodkyně, dokonce slyšela i hanlivou přezdívku Markéta pyskatá. Než nastoupila na hrad Tyrol do služby, nevěřila těm povídačkám. Myslela si, že ženské přehánějí a že z nich mluví závist. Jenže když malou slečnu uviděla poprvé, měla co dělat, aby nedala najevo nepříjemné překvapení. Nejen ošklivý obličej, ale dívka se rodičům jaksi

vůbec nepovedla. Celá byla neforemná. Tělo možná ještě vyroste, ale na otlém krku už teď seděla neúměrně velká hlava s oteklým obličejem.

„Taková byla vždycky?“ zeptala se Berta šeptem Hildy.

„Vždycky, i když jako malé dítě byla alespoň roztomilá. Teď už chápe, jak vypadá, a k tomu všemu je i zlá a nesnášenlivá.“

„Proto nechce při česání zrcadlo?“ vyzvíдалa dál Berta.

„Proto,“ kývla Hilda. „Nedovedeš si představit, kolik zrcadel už chudinka rozbila, nebo vyhodila z okna. Je to nešťastné dítě, ale já stejně věřím, že z toho vyroste, a jak bude dospívat, alespoň něco se spraví.“

„Myslíš?“ Berta zavrtěla nevěřičně hlavou a ani si neuvědomila, jaký výraz se jí objevil na tváři.

„Pomlouváte mě?“ vyštěkla Markéta.

„Ne, Jasnosti, to bych si nedovolila,“ breptala Berta zaskočeně. „Jen se vyptávám, protože jsem tady nová.“

„Nelži!“ ječela dívka. „Ušklíbla ses! Viděla jsem, jak ses ušklíbla, když ses na mě podívala.“

„Vůbec ne, slečinko,“ bránila se Berta. „Jen si myslím, že by vám slušely jiné šaty než ty, do kterých vás navlékli.“ Berta pokrčila rameny, ale neměla odvalu dívce vysvětlovat, že ten její tlustý krk by se měl spíše schovat pod velikým límcem, než aby byl dán na odív ve velikém výstřihu. Ale jak schovat ty masité až odulé rty, to opravdu nevěděla. Jen si pomyslela, že se časem třeba zmenší a možná se někomu budou zdát spíše smyslné než opravdu ošklivé. Obzvláště dolní ret se Bertě zdál tak veliký, až se obávala, aby dívka dokázala zavřít ústa.

„Oblékněte si raději šaty s vysokým límcem,“ dodala už nahlas. „A také pro vás vymyslím nějaký nový účes, aby vám odhalil a prodloužil šíji. Musíme zdůraznit to, co je na vás hezké,“ domlouvala mírně zamračené Markétě, jenže te se chlácholivá slova vůbec nelíbila.

„Děláš si ze mě legraci?“ vyjela na novou komornou prudce. „Já přece dobře vím, jak vypadám, a jestli si ze mě budeš utahovat, požaluji to tatínkovi a ten tě z mých služeb okamžitě propustí!“

„Jak bych si mohla, Jasnosti, z vás utahovat!“ žasla Berta. „Já si jen myslím, že každá mladá dáma je svým způsobem hezká, a když má nějaké nedostatky, je potřeba je zakrýt. Například ty vaše vlasy. Vy se zlobíte, že jsou tuhé a nazrzlé, ale já vám povídám, že lokny udělané železíkem by vám slušely, vyčeseme je nahoru, až na temeno hlavy. A ta barva? Vždyť je nádherná a mohou se vám posmívat pouze ti, kteří vám tak výjimečnou barvu vlasů závidí. Až vás ustrojíme, půjdeme se projít do zahrady, ať vidíte, jak na slunci září.“

Markéta se zvedla z křesla, založila si ruce v bok a zahleděla se na Bertu. „Projít se můžeme, podej mi plášť,“ zavelela přísně.

„Ale, Jasnosti, venku je horko, plášť nepotřebujete,“ vysvětlovala mírně své paní komorná Hilda.

„Potřebuji!“ v Markétině výkřiku byl cítit pláč. „Nechci, aby si mě někdo prohlížel, hodnotil moji postavu, copak nevidíš, jak jsem obtloustlá?“

„Obloustlá, moje paní nejste,“ vložila se do hovoru Berta. „Jste vlastně ještě dítě a nebojte se, za pár let se vytáhnete, zhubnete a budete mít postavu mladé ženy.“

„Nelži mi! Berto, nelži a podej mi plášť,“ poručila Markéta spíš smutně. Už nekřičela, zato se navlékla do pláště a prudce vyrazila ze dveří přepychové komnaty na chodbu.

„Kdybych já byla na jejím místě a vypadala z poloviny jak ona, odešla bych do kláštera,“ zabručela Hilda a začala pomalu uklízet šaty poházené na posteli.

„Hildegardo,“ oslovila ji přísně Berta. „Nejsi na jejím místě a vůbec ničemu nerozumíš. Naše slečinka je vévodkyně, urozená šlechtična. Pro ni, vlastně pro jejího otce

bude nejdůležitější, aby se dobře vdala, a to si buď jistá, že ženichů se najde nepočítaně.“

„Tomu nevěřím,“ Hilda se tentokrát opravdu ušklíbala. „Kdo by si vzal ošklivou ženu, třeba vévodkyni?“ vrtěla hlavou.

„Myslela jsem, že jsi chytřejší,“ usmála se Berta. „Copak v panovnických rodinách jde o krásu? Tak to není. Každý chytrý vladař zavře oči, až bude stát s Markétou před oltářem, protože ženit se bude s Tyrolskem a Korutany.“ Berta se nadechla, jako by chtěla ještě něco dodat, pak ale mávla rukou a rychle se vydala za Markétou. Dohonila ji až u zadního vchodu na zahradu a beze slova se k ní připojila. Nejprve chvíli sledovala nešťastný obličej, ale netušila, jestli se dítě rozpláče, nebo zase začne vykřikovat zlostná slova na celý svět. Po chvíli si ale všimla, že se v obličejí potí.

„Slečinko, sundejte si ten plášť,“ pronesla smířlivě.

„Nesundám,“ dostalo se jí trucovité odpovědi.

„No, víte, moje milá, jsem u vás na zámku sice nová, ale že vám špatně radí s oblékáním, na to tady nemusím být moc dlouho. Kdyby vás nešněrovali do tuhých upnutých živůtků, cítila byste se lépe. Zítra vám vyberu šaty já. Trochu volnější a vzdušnější. Na šněrovačky je času ještě dost. Nezlobte se, ale máte ještě dětskou postavu a ta potřebuje pohodlí. Až se vytáhnete, sama vám šněrovačku doporučím, protože jednoho dne budete štíhlá a krásná mladá žena.“

„Berto, copak ty nevíš, u koho sloužíš?“ pronesla Markéta téměř plačky. „Já jsem vévodkyně, princezna, která se musí oblékat podle poslední módy, nemohu dělat otcí ostudu alespoň v oblékání, když už tak se za mě stydí.“ Dívce začaly po kulatých tvářích stékat tiché slzy.

„Moje milá, váš otec bude spokojený, když vy se budete dobře cítit a chovat se mile a rozumně, tak jak se na

malou vévodkyni sluší. Věřte mi. Změníme šatník a uvidíte, že i takový panovník, jako je Jindřich Korutanský, bude ze své dcery nadšený. Ano, jste vévodkyně, a i když ještě dítě, budete se podle toho chovat. Nikdo vám nebude říkat, jak se oblékat, abyste se cítila dobře. Dáte najevo, že máte svůj rozum a víte, co je pro vás dobré. Na módu přijde čas, až budete muset do společnosti, možná ke dvoru. A to už si poradíme.“

„Pomůžeš mi Berto?“ Markéta se nečekaně usmála, zvolna se zbavila volného pláště a hodila ho komorné přes ruku. Pak zvedla hlavu ke slunci. „Jak krásný letní den dnes je, málem bych si ani nevšimla,“ popotáhla nosem a zvolna vykročila po cestičce vysypané pískem.

Hilda stála u otevřeného okna a s údivem sledovala nesourodou dvojici procházející se po zahradě.

„No, tedy!“ vyjelo z ní, když uviděla, jak si Markéta sama svlékla plášť. Nová komorná Berta má na naši vévodkyni dobrý vliv, to nám ji asi poslala dobrá víla, aby dítěti domluvila a možná jí i nahradila matku a přítelkyni. Vždyť se jí všechny dvorní dámy jen pošklebují a za zády ji nazývají opičkou, falešnice pokrytecké, honilo se jí hlavou. A otec? Tomu je snad jedno, jak se jeho dcera trápí, toho jen zajímá, aby se dobře provdala.

Hildegarda dobře věděla, jaké plány týkající se sňatku malé vévodkyně spřádá korutanský vladař a kam až sahají jeho sny. Jistě, všechny okolnosti neznala, ale proč by asi Korutany v minulosti navštěvoval samotný král Jan Lucemburský? A povídá se, že se očekává jeho další vzácná návštěva. Proč asi?

„Kde je moje dcera?“ zaznělo hlasitě ode dveří a Berta se rychle otočila od okna a sklonila hlavu zároveň s lehkým poklesnutím v kolenou. „Vaše Jasnosti...“ vydechla

zaskočeně, protože korutanský vévoda ji svým nečekaným příchodem překvapil. Pravda, starý pán Jindřich Korutanský svoji dceru v komnatách nenavštěvoval, takže pro nenadálý příchod musel mít jistě pádný důvod.

„Odešla se projít se svojí novou komornou Adalbertou do zahrad,“ vysvětlovala Hilda Markétinu otci a zároveň ukázala oknem do zahrady. Starý pán se ale nepohnul.

Dcera ho vlastně nezajímá, došlo Hildě. Nebo šetří každý krok, s tou svou těžkou chůzí.

Vévoda se zamračil a praštil o stůl svinutými papíry. „Ať se na to dcera podívá, naučí se, co je potřeba. Porad' jí s tím, ať nevypadáme jako hlupáci.“

„Jistě, Vaše Jasnosti, postarám se,“ znovu se mírně uklonila Hilda, protože jí bylo jasné, že otec na dceru čekat nepotřebuje a ani nebude. Měla pravdu. Starý pán se nemotorně otočil a těžkým kulhavým krokem se vracel dlouhou chodbou do svých komnat.

Chudák vévoda, sotva chodí, stáří ho dohnalo, pomyslela si Hilda a rozvinula papíry. Vzápětí se jí podlomila kolena, protože si i se svými chabými znalostmi písma dokázala přečíst informace o jakémsi Lucemburkovi. Vracela se k jednotlivým jménům a slovům a rychle pochopila, že se děvčátko musí seznámit se svým možným budoucím ženichem, zatím alespoň s jeho rodinou a rodokmenem. Nebylo pochyb. Vévoda Jindřich se dohodl s českým králem Janem Lucemburským na sňatku svých dětí!

Hilda pohlédla z okna. Markéta s Adalbertou, pro všechny Bertou, se vracela do zámku.

„No dítě, tak všechny řeči o tvé budoucnosti jsou pravdivé,“ zabrbkala smutně. „Přichystali ti ženicha, urozeného, z královské rodiny. Země, které budoucí manžel sňatkem získá, jistě český král zná a chce je připojit ke svým územím, ale znají také tebe?“ Hilda bezradně pokrčila rameny.

KAPITOLA 2

KONEC ZÁŘÍ 1327

„Vévoda korutanský si přeje hovořit se svojí dcerou,“ oznámil ode dveří Markétiných komnat snaživý komoří.

„Otec se mnou chce mluvit?“ divila se Markéta a střídavě hleděla na své komorné Bertu a Hildu. I obě ženy se na sebe udiveně zahleděly.

„To se muselo stát něco vážného, slečno, když si vás žádá samotný otec,“ zamyslela se Hilda. Obě komorné věděly, že otec se o dceru nezajímá, pokud nejde o nějaké dohody do budoucnosti. A o co jiného by asi mohlo jít, než o plánování sňatku budoucí dědičky Tyrol a Korutan?

„Hned teď?“ ptala se nevěřičně Markéta.

„Jistě, hned teď,“ ujistil ji mladík a otočil se ve dveřích k odchodu.

„Co mi asi otec chce? Půjdete se mnou?“ ptala se Markéta nejistě svých jediných důvěrníc.

„To nemůžeme, slečno, otec si žádá vás a komorné ho nezajímají,“ vysvětlovala rychle Hilda. „Ale doprovodíme vás ke dveřím a počkáme tam.“

* * *

„Jak se ti daří, dcero?“ přivítal Jindřich Markétu, ale nepokynul, aby se posadila. Setkání s dcerou mu bylo zjevně nepříjemné. Nechtělo se mu nedospělé dívce dopodrobna vysvětlovat, o co jde, proto se rozhodl sdělit jí pouze to nejdůležitější.

„Jistě víš, v minulých letech jsem se často setkával s českým králem Janem Lucemburským, a snad tě zajímá, o čem jsme spolu jednali.“

„Jistě, otče,“ pípla Markéta a když ještě více našpulila své masité rty, otec se od ní odvrátil a zahleděl se raději oknem do zahrady.

„No, jde o tvoji budoucnost,“ nadechl se. „Naučila ses důkladně všechno o české královské rodině? Chci, abys věděla, jak je pro nás důležitý mladší syn krále Jana Lucemburka, Jan Jindřich, protože se uchází o tvoji ruku.“

„Já se mám otče provdat za syna českého krále?“ ptala se Markéta, ale nebyla překvapená. Berta už jí všechno vysvětlila a připravila ji na možnou budoucnost.

„Ano, dcero. Všechno už je dohodnuté, s českým králem léta vyjednáváme podmínky a při poslední návštěvě došlo i na výši věna a na další důležité podrobnosti. Ale nespěcháme. Váš sňatek by se mohl uskutečnit tak do tří let. Teď ale musíš vědět, že mladý Jan Jindřich během příštích týdnů přijede do našich zemí, aby se seznámil s prostředím, s lidmi, naučil se řeč, naše zvyky a všechno, co bude jako budoucí vévoda potřebovat.“

Markéta si během otcova vysvětlování znatelně oddechla. Už jí bylo jedno, co jí ještě sdělí, hlavně že svatba bude až za tři roky, a to je dost času.

„Ano, otče,“ hlesla lhostejně. „Mohu odejít?“

„Jistě, dcero. Potřeboval jsem ti pouze oznámit, co tě čeká, ale také abys věděla, že se můžeš třeba v příštích třech letech setkat se svým budoucím manželem.“

Nechci, nepotřebuji se setkat s budoucím manželem, přesvědčovala se trucovitě v duchu Markéta, když se vracela do svých komnat. Nezajímá mě.

„Je to tak, budu se muset provdat!“ zabouchla za sebou dveře ložnice ve chvíli, kdy jí z očí vytryskly proudy slzí.

„To, má paní, čeká každou urozenou dívku, tomu se nevyhnete, takové jsou zvyklosti a poslechnout otce je vaše povinnost. Nesmíte o dohodách otců a panovníků pochybovat, chtějí pouze vaše dobro,“ domlouvala Markétě Hilda.

„Děvčátko moje,“ objala dívku Berta, „vůbec není důvod se trápit, přece jste to musela čekat, vždyť vám hledají vhodného ženicha od doby, co jste se narodila. A že padla volba na syna českého krále? Která ze šlechtičen má takové štěstí? Nebojte se, budete s ním šťastná. Je to syn Jana Lucemburského a velké královny Elišky, poslední z přemyslovského rodu. Jistě, není prvorozený, to je princ Karel, ale určitě dostane ke správě nějaké země, nebo markrabství a zůstane v řadě možného následníka na trůn, nebo alespoň místodržícího. Vždyť nikdo nevíme, co nás čeká a jak se k nám osud postaví. Králové umírají v bitvách i na nemoci, co vy víte, třeba jednou budete i královnou!“ Berta se snažila Markétu uklidnit a zároveň povzbudit.

„Nechci být královnou,“ odfrkla dívka, „jsem vévodkyně a to mi stačí. Vždyť právě proto si mě jako nevěstu vyhlédli.“ „Není nutné se trápit, moje malá,“ pohladila Berta Markétu po tuhých vlasech. „Do svatby je ještě daleko, zatím jsou připraveny pouze dohody a smlouvy. „A než se manželství bude muset naplnit, to ještě uplyne v řece mnoho vody. Vy můžete být klidná, stačí, když se trápí panovníci, aby spojili země a moc.“

Markéta se zamračila. Té poslední Bertině poznámce moc nerozuměla.

ČESKÉ ZEMĚ, PRAHA, 16. ŘÍJNA 1327

„Synku můj milovaný, musím ti něco vysvětlit,“ začala zvolna promlouvat česká královna Eliška Přemyslovna k sotva šestiletému chlapci Janu Jindřichovi.

„Chtěl jsem si jít hrát s dětmi na zahradu,“ mračil se Jan, protože dovádět s dětmi sloužících ho teď bavilo ze všeho nejvíce.

„A výuku nezanedbáváš?“ ptala se Eliška starostlivě, ale věděla, že zbytečně. Jan byl velmi pilný žák, protože hned po hodinách výuku mohl utíkat za kamarády.

Bože můj, jak jen mám poslat do světa svého dalšího syna, když je to ještě dítě, nepochopí své poslání? Eliška odmítavě zavrtěla hlavou. Bude smutný a opuštěný? ptala se královna sama sebe v duchu a měla co dělat, aby ovládla pláč a slzy.

„Tvůj otec, Jane, poručil...“ pravila a brada se jí třásla. „Tvůj otec se rozhodl, že musíš opustit Hrad, Prahu i české země a vypravit se do světa.“

Jan Jindřich se na matku nevěřičně zahleděl. „Já ale od sud nikam nechci.“

„Vím, Jane, ani já si to vlastně nepřeji, ale musíme se oba, vlastně všichni, podřídit svému postavení a přání tvého otce.“

„Otce?“ popotáhl malý Jan nosem a Eliška poznala, že má na krajíčku pláč. Ale nedalo se nic dělat. „Vždyť víš, mnohokrát jsem ti vysvětlovala, že nejste jako jiné děti. Jste potomci panovníka, českého krále, a svoji budoucnost si nemůžete vybírat. Musíte poslechnout přání svých rodičů, protože země a její lid vás potřebuje.“ Eliška ztichla. Vracely se jí vzpomínky. Copak ji nepotkalo totéž? Musela se provdat za Jana Lucemburského také velmi mladá, a to měla o svém životě úplně jiné představy. Myslela si, že králem se stane Václav III., jenže toho v Olomouci

zákeřně zavraždili a ona, jako poslední Přemyslovna, musela zachránit české království před pohromou Habsburků. Ty si na českém trůnu nikdo nepřál. Musela se vzdát své služby Bohu, přestože byla přesvědčená, že právě pro život v klášteře se narodila. Přesvědčili ji, že osud s ní má jiné plány a pro své země a lid se musí provdat za Lucemburka. Nikdy ho nemilovala a on nikdy nemiloval ji. České země pro něho neznamenal domov ani lásku, pouze pokladnici, kam se vracel a pak zase na dlouhé měsíce odjížděl do světa. Válčit, jednat, upevňovat moc, získávat území. A pro své zájmy využíval své děti. Václava, vlastně teď už Karla, jí vzal už jako dítě, přestože se tak moc bránila. Nic nepomohlo. Poslal ho na vychování k francouzskému dvoru. A teď rozhodl i o Janu Jindřichovi. Eliška zvedla hlavu a hleděla na nešťastného hochu. Věděla, že s tím, co je nutné udělat, sama nic nenadělá. Takové byly zvyklosti, tak plynul život královských dětí. Bez ohledu na jejich vlastní život a přání. Vlastní štěstí musely obětovat zájmům panovníků a zemím, kterým vládli.

„Jsi královský syn, můj drahý,“ nadechla se po chvíli. „A tvůj otec rozhodl, že se musíš seznámit se zeměmi, kterým budeš jednou vládnout.“

„Ale já chci vládnout tady na Hradě, když musím,“ bránil se Jan s nadějí v hlase.

„To nejde, můj milý, zde v Čechách usedne na trůn prvozený syn, tak to chodí. A ty, ty se podle otcových plánů a přání vévody Jindřicha Korutanského staneš panovníkem v jeho zemích, Korutanech a Tyrolích.“ Eliška se snažila opatrně vysvětlovat a vyhnout se v řeči chystanému sňatku.

„Já budu, matko, vládnout v Tyrolsku?“ ptal se udivený Jan Jindřich, protože název té země už kdysi od otce zaslechl, ale tehdy ho to nezajímalo.

„Budeš, můj synku.“ Eliška se na chvíli zarazila a pak usoudila, že musí dítěti říct všechno.

„Ale abys mohl vládnout novým zemím, musíš se předtím oženit s tyrolskou a korutanskou dědičkou Markétou, protože ta zemím bude vládnout společně s tebou.“

Elišce se nechtělo nic více vysvětlovat, nevěděla, jak moc Jan chápe, co se vlastně po něm bude chtít, a navíc, bála se setkání obou dětí. Dobře věděla, co se o Tyrolské vévodkyni říká, jak je ošklivá a zlá. Bránila se pomlouvám. Věřila, že jistě není žádná krasavice, ale proč by měla být i zlá? Na jeho syna jistě zlá nebude, a jestli je opravdu ošklivá, pak bude ráda, že o ní projeví zájem královský potomek. Jak ale syna připravit na setkání s ošklivou vévodkyní, aby se nepolekal a bral sňatek jako obchod, jako dohodu otců?

„Já se musím oženit?“ zarazil se Jan. „Tak otec rozhodl? To může, matko? Neptal se mě, jestli chci odcestovat, jestli se chci ženit s nějakou Markétou. Vždyť se spolu ani nebavíme. On neumí česky, já zase nerozumím francouzsky. Jak může vědět, co chci?“

„On to, dítě, vědět nepotřebuje, protože se řídí tím, co potřebují panovníci, aby zachovali v zemích klid a rozšiřovali svá území. Taková je povinnost králů a všichni se tomu musíme podřídit, poslechnout a zvyknout si na nové okolnosti.“

„Já ale z Prahy nechci!“ vzlykl Jan. „Nechci do země, kde nebudu nikomu rozumět. Tady mám kamarády, své vychovatele a učitele. Nemusím pryč. Oni mě všemu naučí.“

„Jane Jindřichu,“ Eliška se pevně postavila na nohy, přestože se jí třásla kolena a chvěl hlas. „Tvůj otec rozhodl, musíme se podřídit. Ale já ti slibuji, že s tebou odcestují všichni, které máš rád, celá družina rádců a pomocníků.“

„I Vítek?“ obrátil Jan na matku prosebný pohled.

„Vítek? To je tvůj přítel?“ pátrala Eliška v paměti.

„Vítek a Jaromír, čekají na mě ve dvoře u maštálí,“ přikyvoval Jan.

„A kdyby ti dva zůstali s tebou, třeba jako tvoji panoši, nebránil by ses cestám a pobytu v nových zemích?“ ptala se opatrně Eliška.

„No to by bylo dobrodružství!“ radoval se Jan Jindřich. „S nimi bych rád odjel. Mohu za nimi utíkat, matko, abych jim sdělil tu dobrou zprávu?“

„Můžeš, synku, ale já si nejprve potřebuji promluvit s jejich rodiči,“ dodala Eliška, jenže Jan už neposlouchal. Vyběhl z komnaty.

„No, alespoň tak se dohodneme,“ vzdychla Eliška polohlasem a přemýšlela, kterých sloužících jsou asi oba mladíci a jestli budou rodiče souhlasit, aby doprovázeli jejího Jana na cestách. Pak se usmála. Jak by nesouhlasili! Vždyt být v družině královského syna pro ně bude čest.

„Kdy odcestujeme matko?“ vlétl k Elišce do komnaty Jan a za dveřmi přešlapovali dva hoši.

„V nejbližších dnech, synku,“ ujistila ho Eliška a musela se smát, když slyšela, s jakým nadšením sděluje Jan tu zprávu svým dvěma kumpánům. Sotva ale osaměla, rozplakala se.

„Tak přijdu o další dítě,“ otírala si slzy. Ztratí se mi někde ve světě, stejně jako Karel, stejně jako ostatní děti. Takový už je úděl královských potomků. Prodáváme je za území, nové země, a také za věna, aby bylo za co bojovat. Vzpomněla si na manžela Jana, který všechny peníze z královské pokladny potřeboval na války a jen pro ně se vracel domů. Domů? Zavrtěla zamyšleně hlavou. Jeho domov je všude, jen ne v Čechách. Bůhví, kdy syna zase uvidím, možná na jeho svatbě, tam se jistě setkám i s nevěstou, její rodinou a možná i s toulavým manželem.

KAPITOLA 3

11. ZÁŘÍ 1330, O TŘI ROKY POZDĚJI

„S láva naší vévodkyni!“ dolehlo až do zdobeného pohodlného kočáru, který ale tentokrát korutanské a tyrolské princezně moc pohodlí na kamenitých cestách neposkytoval. Po hornaté zemi projížděl průvod vždy buď do kopce, nebo z kopce, nikdy ne po rovině nebo bez nadskačování ve vyježděných kolejkách.

Markéta vyhlédla z okénka kočáru a k radosti svých poddaných několikrát davu zamávala. Lidé ji radostně vítali, přestože pouze projížděla. Každý chtěl vidět panovnici, která přes jejich zapadlou vísku jede na vlastní svatbu. Lid vítal příležitost zahlédnout mladou dědičku a Markéta se těšila z každého projevu přízně.

„Kdyby museli dýchat prach z cest a nechat ze sebe vytrást duši, vůbec by tak nejásali,“ hudrovala Hilda a otírala si kapesníčkem upoceně tváře.

„Ale oni přece nevědí, jaké utrpení nám cesta v kočárech způsobuje,“ zastala se Berta nadšených vesničanů. „Oni prostě chtějí vidět průvod naší princezny a obdivovat zdobené kočáry, vyšňořené služebnictvo a vůbec celou družinu, která jejich vévodkyni doprovází do Innsbrucku na slavnou svatbu.“

„Na slavnou svatbu...“ ušklíbla se Markéta, a ještě rychle zamávala z okénka. Dočkala se dalších nadšených výkřiků, i když už byla také unavená, a navíc jí i při pouhém zvednutí ruky překážely dlouhé nepohodlné rukávy. Nebyla rozladěná ani tak z cesty, jako ze slavnostního šatu, který na ni tentokrát komorné navlékly. Cítila, jak se v sešněrovaných neprodyšných, ale zato lesklých látkách potí, a těšila se, až je ze sebe svlékne a vydechne si.

„Snad už bude brzy další zastávka k odpočinku a občerstvení,“ posteskla si, ale hned se jí sevřel žaludek. Toužila sice po odpočinku, ale také věděla, že si ji všude zvědavě prohlížejí, a rozpačité pohledy jí nikdy neunikly. Snažila se být na zaskočené obličeje připravená, i když věděla, že se její poddaní snaží ovládat a nedat najevo lítost nad tím, jak jejich mladá vévodkyně vypadá. Ano, vítali ji jako princeznu, ale jako dívku a ženu ji litovali.

„Ale no tak, slečinko naše, všechno bude dobré,“ pohladila Markétu po ruce Berta, protože si ji celou dobu pátravě prohlížela a dobře věděla, co se dívce honí hlavou. Jenže také dobře věděla, že své velitelce lže. Sice s dobrým úmyslem, ale lže. Vždyť několikrát zaslechla, co si o své vévodkyni lidé, hlavně ženy, vyprávějí, když není v doslechu, a bylo jí to líto. Copak si mladá dvanáctiletá dívka zaslouží, aby jí nejprve provolávali slávu a pak ji s úšklebkem a lítostí za zády pomlouvaly? Jak přišly na to, že vypadá jako zubatá opice? No ano, když otevře chudinka ústa, vyniknou hlavně mohutné pevné zuby, ani za odulými rty je neschová, ale ona za to přece nemůže.

„Odpočinete si, převléknete, najíme se a zase bude líp,“ pronesla Berta přesvědčivě s nadějí v hlase. „A zítra, než dorazíme do Innsbrucku, vám zase upravíme účes jako dnes. Moc vám sluší.“

„Berto, jsi na mě tak hodná,“ stáhla Markéta našpulené rty. „Ale nedělej ze mě hlupáka. Já vím, že obě děláte, co

můžete, a musím říct, že i účes se vám povedl, ale já i ty dobře víme, že to, co bych chtěla skrýt, to se nikdy ne-skryje. Dobře vidím útrpné pohledy žen, vím, že mě litují, a když si představím, že v nejbližších dnech se na mě podobně zahledí i budoucí manžel, je mi trpce. Možná ten pohled nevydrží, možná se ode mě odvrátí, nebo bude zuřit, co to na něho naši otcové připravili.“

„Tak dost, má paní,“ zvýšila Berta hlas. „Nikdo se od vás odvracet nebude. Navíc, ženich je ještě dítě a řídí se tím, co otec přikáže. Možná se mu hned nezalíbíte, ale až pozná, jak dobrého jste srdce, chytrá a vzdělaná, pak vás bude milovat, tím jsem si jistá.“

„Hlavně, aby miloval mé země, kterým budeme společně vládnout,“ namítla Markéta. „To jsi chtěla říct, Berto? Ach ano, prodali mě a já musím poslechnout, stejně jako ten mladíček, který snad nedá hned najevo, jak se mu hnusím.“

„Nedá, tím jsem si jistá.“ Berta znova poplácala Markétu po ruce. „Je to opravdu ještě dítě, ale dobře ví, o co jde. Navíc na naplnění manželského svazku je ještě hodně času a do té doby zase ještě dospějete, má paní, a královský syn si také uvědomí, co je pro váš svazek důležité. Čas ukáže, co je pro vás dobré, a až nastane ta správná doba a budete dospělá, možná se nejen jemu budete zdát spíše smyslná. Věřte mi, tak to bude.“

„Kéž bys měla pravdu, Berto,“ povzdechla si Markéta smutně a komorná si všimla, že má pláč na krajíčku.

„Žádné slzy, má paní. Až dorazíme na místo svatby, hrdě zvednete hlavu a důstojným krokem si dojdete společně s malým Janem Jindřichem pro požehnání vašeho sňatku. Ostatní nechejte na osudu.“

„Innsbruck je na dohled!“ vykřikl radostně jeden ze tří jezdců v čele početné družiny královského syna Jana

Jindřicha Lucemburského a všichni tři přitáhli koním uzdu, aby zmírnili cval a koně přešli do mírného poklusu.

„Jsi nadšený, jako by ses ani neměl pozítří oženit,“ mírnil Janovo nadšení Vítek a zlomyslně zamrkal na Jaromíra. Oba mladíci se rozesmáli, zato osmiletý Jan zvažněl.

„Jen si dělejte legraci, copak jste nic nepochopili?“ otočil se v sedle na své kumpány. „Jaképak ženění, to na věci a na našem životě nic nemění. Copak se vám v Tyrolích nelíbí? Copak jsme se skoro celé tři roky měli zle?“

„To vůbec ne!“ pochvaloval si Vítek. „Cestovat po tvých budoucích zemích, nechat se obskakovat a obsluhovat všude, kam jsme přijeli, vychutnávat si poslušnost budoucích poddaných, to vůbec nebyl špatně strávený čas.“

„A jen se bavit, závodit, bojovat s mečem, učit se střílet z luku, užívat si přízeň i na šlechtických sídlech, kdy takovou dobu ještě zažijeme?“ přidal se i Jaromír a Janovi neunikla lítost v hlase.

„Takové budou i naše budoucí roky, to vám slibuji. Jen co dodržím všechny otcovy sliby a smlouvy, dovolím biskupovi, aby nám s vévodkyní Markétou požehnal, pak hned jejímu otci oznámím, že potřebuji lid a země poznávat ještě více, hlavně řeč, tu se musím naučit dokonale a vy, kamarádi, také. Snad zůstanete se mnou i po svatebním veselí, nebo se snad chystáte domů do Prahy?“

„Jane, s tebou je nám dobře,“ musel přiznat Vítek. „Ani ve snu jsem si nedokázal představit, že budu ve tvé družině jako tvůj panoš a přítel. A v Praze? Tam bych musel otci pomáhat v maštalích čistit a krmit koně po vyjížďkách panstva. To by byl život? S tebou jsem se dostal do světa a pokud dovolíš, abych s tebou zůstal, budu ti věrný jako nikdo jiný.“

„Možná jen jako já,“ rychle se přidal Jaromír. „Rád slyším, že se po tvém sňatku nic nezmění a zůstaneme spolu.“

„Zůstanete se mnou,“ přikývl Jan. „Jak jinak bych v neznámých zemích obstál a vydržel s cizími lidmi? Vždyť neznám ani tu malou Markétu, moji nevěstu, a hned tak nebudeme mít možnost se poznávat. Nemusíme být spolu a ona jistě také netouží trávit čas s mladším manželem, dokud mi nebude alespoň šestnáct let. A to je, pánové, ještě dlouhých osm let radovánek.“

Vítek s Jaromírem se na sebe zahleděli a každý z jedné strany dojel na úroveň Janova hnědáka. Celou dobu pobytu v Tyrolích a Korutanech se snažili, aby se k Janovi nedostaly řeči o jeho nevěstě, a to bylo škodolibých pomlouvачů opravdu dostatek. Teď ale pochopili, že mu musí říct všechno, co vyslechli, ať už je to pravda, nebo pouhé závistivé pomluvy.

„Ty víš, Jane, jak vypadá tvoje nevěsta?“ začal Vítek opatrně.

„Nevím a je mi to jedno. Je to vévodkyně, je starší než já a prý není moc pohledná. Ale co na tom záleží? Otcové rozhodli, já se ožením s Korutany a Tyroly. To přece není špatný obchod a všichni z toho budeme mít prospěch.“ Jan pohodil lhotejně rameny.

„Ale stejně, my jsme toho zaslechli o tvé nevěstě více než ty,“ pokračoval stejně opatrně Jaromír. „Měl bys vědět, že tvé nevěstě se říká ošklivá vévodkyně. Prý je přímo škaredá a vypadá jako opice.“

„Opice?“ Jan se rozesmál. „Copak lidé vědí, jak vypadá opice?“

„Jistěže vědí. Krajem se často potulují kejklíři a opice jim sedávají na ramenu. Mají velké odulé tlamy.“

„Ty chceš říct, že moje nevěsta má velkou odulou tlamu?“ Jan zastavil koně, otočil se, předklonil se v sedle a zle se na Jaromíra zahleděl.

„Já to nevím, Jane, jen jsem tě chtěl připravit na setkání s nevěstou, abys nebyl zaskočený, překvapený a třeba od oltáře neutekl. Jen jsem ti chtěl říct pravdu, protože jsme

nejen tvoji panoši, ale i přátelé, a řekli jsme si, že bys to měl vědět, ať se nepolekáš.“

„Vy jste tedy zákešní kumpáni!“ vykřikl Jan, pak pobídl koně a klusem se vydal po prašné cestě k městu na obzoru, kde za pár dnů spojí svůj život s vévodkyní, která možná vypadá jako opice.

16. ZÁŘÍ 1330, INNSBRUCK

„Svatá matko Boží,“ zašavelila přes téměř semknutá ústa česká královna Eliška Přemyslovna, když do chrámu v doprovodu svého otce pomalým krokem důstojně vkráčela velmi nevzhledná dívka. Ubohé děvčátko a nebožák můj krásný mladý princ, dodala v duchu a s nenávisť otočila hlavu k manželovi Janu Lucemburskému. „To ti není našeho syna líto? Jak jsi ho mohl takto prodat? Co jen jsi mu to připravil za život?“

„Mlč, má paní,“ zavrčel Jan a snažil se usmívat. „Ta dívka z toho vyroste, ale země své hranice nezmění. Je to dobrý obchod, vždyť on si zvykne a času je ještě dost, než spolu začnou žít jako manželé. A neboj se, s Janem Jindřichem jsem promluvil a on dobře ví, o co jde. Je se svým osudem smířený, ví, co se sluší a patří.“

Dvojice před oltářem spojila ruce a Eliška Přemyslovna se slzami v očích hleděla na svého roztřeseného syna. Vníkala, jak se bojí jen očkem pohlédnout na svoji nevěstu, a tušila, že by nejraději z chrámu utekl. Rozhlédla se kolem. Dřevěné lavice byly plné urozených hostů, šlechty z Čech, Tyrol i Lucemburska. A královna Eliška s údivem sledovala, že nikdo nedává najevo žádné úšklebky nebo lítost nad ošklivou nevěstou nebo zamračeným ženichem.